

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.

(Hely)

1844. I. 29.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"1844"

Személy

Hely

Pestbudai élet 1844 januárjában, ahogy Kossuth Lajos Pesti Hirlapja látta

Irtta Siklóssy László

Kossuth Lajos Pesti Hirlapja 1844 januárjában még a Pozsonyban üléselő diétával volt elfoglalva, de e mellett gondosan figyelte a pestbudai élet zajlását is. Nagy kommunális események nem történtek ez idő tájban. Gefner budai polgármester nem volt az ujtások híve. Nem törődött például azzal, hogy Budán a legtöbb utcának nincsen névtáblája. Megelégedett azzal, hogy a házak meg vannak számozva, természetesen egy N betű kíséretében, ami Nummer-t jelentett. Ez már szemet szurt a Pesti Hirlapnak: követelte az utca táblák szaporítását s az N betűknek számot jelentő Sz betűkre való kicserélését. Ez meg is történt. A lakosságot ez idő tájt a dunai átkelés kérdése foglalkoztatta.

A dunai révészek zsarnoksága és bukása

A januári tél a maga be nem fogott Dunájával nagyon megnehezítette a két testvér városnak egymással való érintkezését. A lakosság a révészekre volt utalva, akik, ahol tehették, megszarolták az utasokat. Különösen jégzajlás idején tömték meg a zsebüket. Az utasszállítás ugyanis 1844-ig csak a Margitsziget alsó csucsával szemben volt lebonyolítható, ahol a kettős sziget, — mert akkor a Császár-fürdővel szemben a Margit-sziget déli csúcsa mellett meg ott rejtőzködött a kis

budai sziget is — a tolyo árjának erejét mérsékelte, jegét vaiamennyire megtörte. Aki tehát száz évvel ezelőtt télidőben a városból az egyik partról a másikra akart jutni, annak először fuvarost kellett fogadnia, így Pest városa fölé eljutnia, ott a révészekkel megbirkóznia, hogy aztán Ujlakról ismét kocsin vitesse le magát Budára.

1844-ben azonban megváltozott a helyzet. Gróf Széchenyi István Lánchidjának két főpillére már kimagaslott a vízből és hatásos jégtörőnek bizonyult. A „zsarolások és kihágások elmaradtak” — írta a Pesti Hirlap és lelki szemével már látta, „miként állandó néhány év múlva révészeink csoportja hideg téli vasárnapokon a zajló Duna partján és búsan füstölve kurta pipáiból, mint átkozandja a már kész Lánchidat.”

„Tudjuk meg, hányat üt az óra”

A Lánchidat az építkezés gyorsasága dolgában megelőzte az új Városháza, amelyre a Belváros szabályozása előtti időből még számos olvasónk emlékezik, főként a piarista öreg diákok közül, akiknek az óra ütése az elkésés keservét vagy a szabadulás örömet jelentette.

A Pesti Hirlap nagyon örült a városházi órának, amelyre már csak azért is szükség volt, mert „a rendetlen pesti órák közt a fél várost bejár-

hatta az ember úgy, hogy mindig csak ugyanazt az óranegyedet hallotta kongani. Most már elérkezett az ideje annak, hogy megtudjuk, hányat ütött az óra”.

A városházi toronymagasló szerepe volt a városi tűzoltásban is. „Adja az ég, jegyezte meg ehhez a Pesti Hirlap, hogy a magas toronyból minden tüzet korán lássanak meg, de csak azt oltás el, amely kártékony s ne azt, melynél a város boldogságának még fiatal csemetéje melegszik.”

Az újszerű magyar újságírás első esztendejében nemesen csengenek ezek a szavak, amelyek a városnak gyors és magasan ivelő fejlődését jósolják meg.

Ez a fejlődés áldozatokat is kívánt: így tűnt el újabb tervek kedvéért maga a Városháza, zárt négyszögű Városházterével, nagyszombati körmeneteivel, a pesti polgárság ez ajtatós, intim összejövetelével és sok egyéb emlékével.

Orvvadászok, rablók és gyilkosok — Mozi

A szelid Pest-Budával szemben vessünk most egy tekintetet a kettős

város határában lézengő bűnözőkre és csirkefogókra. Ez utóbbiak közé lehet sorozni az orvvadászokat, akik ellen Buda városa megszigorította a maga mezel rendőrségét. „Ennek az új rendőrségnek figyelmébe ajánljuk — írta a Pesti Hirlap — Buda számtalan Nimródjait, mert e világon, Szibériát sem kivéve, egy városban sincs annyi orvvadász, mint Budán s

ha mindegyik odatalálna, ahova céloz, a városnak semmiféle ostromló hadseregtől sem kellene félnie. Náluk még gyilkosabbak a madarászok, akik százanként fogdossák a légi polgárokat. E két emberfajt a rendőrség eltilthatná e káros mulatságtól; hiszen e hegyi kocsmákban puska nélkül is jól esik a bor.”

Budának és Pestnek ez időtájt körülbelül 120.000 főnyi lakosa volt. A két város folytonos fejlődése természetesen kalandorokat és gonosztevőket is csábított falai közé. Így aztán a derék Frankenburg Adolf — mert ő volt a fővárosi krónika névtelen írója — olykor kénytelen volt a bűntettek egész soráról beszámolni.

December havában különösen sűrűn fordultak elő betöréses lopások, legtöbbször kérelésekkel kapcsolatosan. A Tabán, Országút és a Vízváros vegyes lakosságával amúgy sem volt mentes efféle bűnözőktől, de ezuttal már falbontó haramiák is jelentkeztek, sőt mi több, a csendes Várban is két betörés történt. A Szent Gellért-hegy alatti homokgödörknél „egy egész troglodyta-család fedeztetett fel”, amely a Svábhegyet szemelté ki üzelmel számára.

A Pesti Hirlap megdöbbenéssel krónikázta el e szörnyűségeket, majd — e kor szokása szerint — minden átmenet nélkül rámutatott valami egészen más természetű érdekességre: egy kezdetleges mozira, „Varság ur itteni festő ködfátyol képeire, melyekkel a híres Döbleréit nemcsak elérte, de az alakok mozgékonyasága által szinte felül multa...”

Hát igen: technika dolgában nagyon alattunk álltak száz év előtti ősünk, de hogy rosszabb volt-e a soruk, mint nekünk, a technika újabb nagy fejlődését élvezőknek, ezt a mai napig még nem döntötte el senki sem.

Enyhítik a villamosok világítási korlátozását

A legtöbb villamosbaleset, különösen összeütközés, elsötétítés idején történik. A főváros közlekedésügyi bizottságában ezt legutóbb szóvá is tették és javasolták, hogy — a légoltalmi rendelkezések sérelme nélkül — próbálják enyhíteni a villamosok világításának korlátozását. A Beszkárt vezetősége tehát a polgármester felhívására érintkezésbe lépett az illetékes tényezőkkel és a tárgyalások eredményeként enyhítik a villamosok elsötétítését és a könnyítéseket fokozatosan végre is hajtják.

A villamosok elején lévő fényszórókról leszerelik az ernyőszerkezetet, ellenben a fényszórók belső tükrözését fénytelenítik és így a fényszóró csak rendes világítást ad majd. A villamos közeledését így hamarabb észre lehet venni. Ezenkívül a kocsi homlokzatának tetején lévő számjelző korongok gyengébb megvilágítását is engedélyezték. A most használt lyukrendszerű számjelző lapokon ugyanis csak közvetlen közlekedés felismerni a jelzést. Most felsze-

relik a korábbi, szélesebb résű szám-
jelző lapokat, amelyek gyengébb hát-
só világításban is már messziről lát-
ható jelzést adnak. A pótkocsik hátsó
perronján szintén erősebb világítást
engedélyeznek, tehát a hátsó kocsikat
is hamarabb fel lehet majd ismerni és
e mellett a jobb világítás a közönség
fel és leszállását is megkönnyíti. A
fénycsökkentő ernyőzések leszerelését
már meg is kezdték.